स्याग्निः । मेघभवे विद्युदग्न्यादौ पु० । २इन्द्राग्निधूमः ।

इन्द्राग्निधूम पु० इन्द्राग्नेः पर्ज्जन्याग्नेर्धूम इव । हिमे धूमस्य यथाऽग्निप्रभवत्वम् तथा जलमयहिमस्य पर्ज्जन्याग्निसम्पर्कादेव जायमानत्वात् तथात्वम् ।

इन्द्राणी स्त्री० इन्द्रस्य पत्नी–ङीप् आनुक् च । १इन्द्रपत्न्यां शच्याम् "अदित्यै रास्नासीन्द्राण्या उष्णीषः" यजु० ३८.२ "नैवेन्द्राणी न रुद्राणी न मनायी न रोहिणी" भट्टिः यथेन्द्राणी हरिहये स्वाहा चैव विभावसौ" भा० आ० [illegible] अ० । "आजगाम सहेन्द्राण्या शक्रः सुरगणैर्वृतः" भा० व० ४१अ० । इन्द्रं परमैश्वर्य्यमानयति आ+नी–बा०ड गौ०ङीष् । "ऐश्वर्य्यं परमं यस्या वशे चैव सुरासुराः । इदि च परमैश्वर्य्ये इन्द्राणी तेन सा स्मृता" इति देवीपु० उक्तनिरुक्तिर्वा । २दुर्गाशक्तिभेदे । "ब्रह्माणीन्द्राणि । रुद्राणि ! भूतभव्ये ! यशस्विनि ! त्राहि मां सर्व्वदुःखेभ्यो नारायणि ! नमोऽस्तु ते" हरिवं० १७८अ०" सा च अष्टमार्त्तृकान्तर्गता ऐन्द्रीत्यपरपर्य्याया तस्याश्च इन्द्ररूपानुकाविरित्वादपि तथात्वम् । इन्द्रइव आनयति जीवयति रोगोपशमनेन अन+णिच्–अच् पूर्व्वपदा०णत्वम् । ३स्थूलैलायां राजनि० । ४स्त्रीणां करणे ५नीलसिन्दुवारवृक्षे (सोन्धाल) मेदि० । (निसिन्दा) ६वृक्षे अमरः, स्वार्थे कन् । इन्द्राणिकाप्युक्तार्थेषु ।

इन्द्रादृश पु० । इन्द्रस्येवादर्शनमस्य आ+दृश–टक् ६त० । इन्द्रगोपे कीटे ततः ताला० विकारे अञ् । ऐन्द्रादृश० । स्तद्विकारे त्रि० ।

इन्द्रानुज पु० ६त० । १वामने स हि अदित्यामिन्द्रजननोत्तरं कश्यपेनोत्पादितः तदवतारयुक्ते २ नारायणे च "इन्द्रानुजानुचरभूपतयोऽध्यवातुशुः" माघः । इन्द्रावरजादयोऽप्यत्र ।

इन्द्राभ पु० कुरुवंश्यधृतराष्ट्रस्य पुत्रभेदे अयञ्च धृतराष्ट्रः आग्निकेयादन्यः तथा हि "ततः संवरणात् सौरी सुषुवे तनयं कुरुम्" इत्युपक्रम्य तस्य "अविक्षितमभिष्यन्तमित्यादिना" अष्टौ अविक्षिदादीन् सुतानुक्त्वा "अविक्षितः परिक्षित्तु" इत्यादिना तस्यापि परिक्षिदादीनष्टौ सुतानुक्त्वा "जनमेजयस्य तनया भुवि तत्र महाबलाः । धृतराष्ट्रः प्रथमजः पाण्डुर्वाह्लीक एव च । निषधश्च महातेजास्तथा जाम्बूनदो बली" इत्यादिना जनमेजयस्याष्टौ पुत्रानुक्त्वा धृतराष्ट्रोऽथ राजासीत् तस्य पुत्रोऽथ कुण्डिकः हस्ती वितर्कः क्राथश्च कुण्डिनश्चापि पञ्चमः । हरिश्रवास्तथेन्द्राभः भूमन्युश्चापराजितः" इति भा० आ० ९४अ० उक्तः ।

इन्द्रायुध न० ६त० । १ शक्रस्यास्त्रे वज्रे "सनादं मेघनादस्य धनुश्चेन्द्रायुधप्रभम्" रघुः । इन्द्रे तदधिष्ठितमेघे आयुधमिव । सूर्य्यकिरणसंपर्कात् मेघे जायमाने २धनुराकारे पदार्थभेदे तल्लक्षणाद्युक्तं वृ०स० "सूर्य्यस्य विविधवर्णाः पवनेन विघट्टिताः कराः साभ्रे । वियति धनुःसंस्थाना ये दृश्यन्ते तदिन्द्रधनुः । केचिदनन्तकुलोरगनिःश्वासोद्भूतमाहुराचार्य्याः । तद्यायिनां नृपाणामभिमुखमजयावहं भवति । अच्छिन्नमवनिगाढं द्युतिमत् स्निग्धं घनं विविधवर्णम् । द्विरुदितमनुलोमं च प्रशस्तमम्भः प्रयच्छति च । विदिगुद्भूतं दिक्स्वामिनाशनं व्यभ्रजं मरककारि । पाटलपीतकनीलैः शस्त्राग्निक्षुत्कृता दोषाः । जलमध्येऽनावृष्टिर्भुवि शस्यवधस्तरौ स्थिते व्याधिः । वल्मीके शस्त्रभयं निशि सचिववधाय धनुरैन्द्रम् । वृष्टिं करोत्यवृष्ट्यां वृष्टिं वृष्ट्यां निवारयत्यैन्द्र्याम् । पश्चात् सदैव वृष्टिं कुलिशभृतश्चापमाचष्टे । चापं मघोनः कुरुते निशायाम् आखण्डलायां दिशि भूपपीड़ाम् । याम्यापरोदक्प्रभवं निहन्यात् सेनापतिं नायकमन्त्रिणौ च । निशि सुरचापं सितवर्णाभं जनयति पीड़ां द्विजपूर्व्वाणाम् । भवति च यस्यां दिशि तद्देश्यं नरपतिमुख्यं न चिराद्धन्यात्" । "न दिवीन्द्रायुधं दृष्ट्वा कस्यचिद्दर्शयेद्बुधः" मनुः "इन्द्रायुधद्योतिततोरणाङ्कम्" रघुः । ततः तालादि० विकारे अञ् । ऐन्द्रायुधस्तद्विकारे त्रि० ।

इन्द्रारि पु० ६त० । असुरे ।

इन्द्रालिश पु० इन्द्रमिन्द्रधनुरालिश्यति लिश–तौच्छ्ये–क ; इन्द्रगोपे कीटभेदे तस्य विकारः ताला० अञ् । ऐन्द्रालिशस्तद्विकारे त्रि० ।

इन्द्रावसान पु० इन्द्रस्य पर्जन्यस्यावसानमत्र । मरुदेशे । ततः उत्सादि० भवार्थे अञ् । ऐन्द्रावसानः मरुभवे त्रि० ।

इन्द्राशन पु० इन्द्राय ऐश्वर्य्याय अश्यते भुज्यते अश–कर्म्मणि ल्युट् । (सिद्धि) १भङ्गायाम् शब्दर० । तत्सेवने हि राज्यमपि तुच्छं भवतीति तस्यास्तथात्वम् । इन्द्रः इन्द्रधनुरिव अश्नुते अर्द्धरक्तवर्णफलत्वात् । (कुँच) गुञ्जावृक्षे हारा० ।

इन्द्रासन पु० इन्द्र आत्मा अस्यते विक्षिप्यतेऽनेन अस–क्षेपे करणे ल्युट् । (सिद्धि) १ संविदावृक्षे तत्सेवने हि आत्मनोविक्षिप्तत्वात्तस्य तथात्वम् । पञ्चमात्रिकस्य प्रस्तावे आदिलघुके शेषगुरुद्वयात्मके २ प्रथमे भेदे न० ।

इन्द्रिय न० इन्द्रस्य आत्मनो लिङ्गं इन्द्र+घ । ज्ञान-